

10.2.2014

Sj/1

Opetus- ja kulttuuriministeriö
PL 29 (Meritullinkatu 10)
00023 VALTIONEUVOSTO

Opetus- ja kulttuuriministeriö

20. 02. 2014

no. 85,040,2012

§ 190

Lausunto opetus- ja kulttuuriministeriölle lukiokoulutuksen yleisistä valtakunnallisista tavoitteista ja tuntijaosta

HEL 2013-016389 T 00 01 06

Päätös

Kaupunginhallitus päätti antaa opetus- ja kulttuuriministeriölle
seuraavan lausunnon:

Yleiset valtakunnalliset tavoitteet

Työryhmän keskeiset ehdotukset lukiokoulutuksen tavoitteiksi jatko-opintoihin valmentamisesta, yleissivistyksen vahvistamisesta ja opiskelijan kasvamisesta hyväksi, sivistyneeksi ja tasapainoiseksi yhteiskunnan jäseneksi ovat kannatettavia ja oikeansuuntaisia. Työryhmä on tunnistanut yhteiskunnan ja työelämän merkittäviä tulevaisuuden muutoksia Suomessa ja globaalisti sekä pyrkinyt ottamaan niitä huomioon lukiokoulutuksen tavoitteiden ja tuntijaon uudistamisessa.

Helsingin kaupunki pitää keskeisenä lukiokoulutusta uudistettaessa yleissivistyksen vahvistamista ja sen monipuolisuuden turvaamista. On hyvä, että ehdotuksessa painotetaan asioiden ymmärtämistä, niiden liittymistä kokonaisuuksiin ja teoreettisen tiedon soveltamista käytäntöön. Taitojen harjoittamisen pitäisi olla osa kaikkien aineiden sisältöjä, jolloin teemaopinnoissa mahdollistuu syvällisemmin tietojen ja taitojen soveltaminen.

Helsingin kaupunki kannattaa opiskelun ja oppimisen pirstaleisuuden vähentämistä. Opiskelun pirstaleisuuden vähentäminen mahdollistaa syvällisempää oppimista, tiedon soveltamista, uuden tiedon luomista ja asioiden yhdistämistä suuremmiksi kokonaisuuksiksi, mikä on edellytyksenä yleissivistyksen syntymiselle. Teemaopinnot ja ilmiöpohjaisuus ovatkin kannatettavia keinoja eheyttää ainejakoista opetusta ja kytkeä oppiminen opiskelijalle merkityksellisiin asioihin. Lisäksi teemaopinnot ovat merkityksellisiä yhteisöllisyyttä vahvistavina

ja monenlaisia työskentelytapoja mahdollistavina opintokokonaisuuksina. Kun nykymuotoista lukiota suunniteltiin 1980-luvulla, oli tietojen välittäminen keskeistä. Nykyisin tietoa on saatavissa lähes rajattomasti ja helposti, ja haasteelliseksi sen sijaan on muodostunut asioiden ymmärtäminen sekä kokonaisuuksien ja ilmiöiden hallinta.

Lukiokoulutuksen uusi tuntijako

Kaikki esitetyt mallit lisääisivät valinnaisuutta nykyisestä, ja malli A lisäksi valinnaisuutta eniten. Valinnaisuuden lisääntyessä on huolehdittava, ettei opiskelijoiden tehtäväksi jää valintoja, joiden tekemiseen heillä ei ole riittävää tietopohjaa ja jotka vaikuttavat heidän opiskelu- ja työmahdollisuuksiinsa tulevaisuudessa. Vaihtoehto A mahdollistaa keskittymisen joihinkin oppiaineisiin syvällisemmin, jotta oppilas hallitsisi myös yleisiä ja tiedon soveltamisen metataitoja.

Helsingin kaupunki katsoo, että malli C takaa parhaiten opintojen monipuolisuuden. Se turvaa kaikkien nykyisten 18 oppiaineen opinnot vähintään yhden kurssin laajuisesti. Se antaa opiskelijalle mahdollisuuksia tutustua kaikkiin oppiaineisiin ja ohjaa heidän tulevia aine- ja kurssivalintojaan.

Yhden pakollisen kurssin lisääminen opinto-ohjaukseen on kannatettavaa. Opiskelija tarvitsee ohjausta sekä lukioaikaisen opiskelusuunnitelman tekemisessä että jatko-opintosuunnitelman laatimisessa, joten on perusteltua, että opiskelijan jatko-opintosuunnitelman laatiminen aloitetaan jo heti lukio-opintojen käynnistyessä. Opintojen valinnaisuuden lisääntyminen lisää myös opinto-ohjauksen tarvetta. Helsingin kaupunki esittää, että kaikille pakolliseen opinto-ohjauksen toiseen kurssiin sisältyisi työelämään tutustumista kuten opiskelijan TET-jakso, mikä lisäksi lukiolaisten työelämätuntemusta ja helpottaisi jatko-opintojen suunnittelua.

Lukiolaki asettaa uskonnon ja terveystiedon muita oppiaineita suojatumpaan asemaan. Helsingin kaupunki pitää tärkeänä, että lukiokoulutusta uudistettaessa kaikki oppiaineet ovat samanarvoisessa asemassa. Näiltä osin pitäisi pohtia lukiolain muuttamista ja purkaa uskonnon ja terveystiedon erityisasema.

Esityksen vaikutukset kuntatalouteen

Lukion tuntijaon uudistus on samansuuntainen Helsingin kaupungin strategiaohjelman ja sen talouden tasapainotavoitteiden kanssa. Työryhmän esittämässä vaihtoehdossa C koulutuksen järjestäjälle säädettävä kurssien tarjontavelvoite vähenee eniten kolmesta vaihtoehdosta eli yhteensä kolmella kurssilla 127:stä 124:ään. Uudistus

10.2.2014

ei siten tuo koulutuksen järjestäjälle lisävelvoitteita, mikä edistää kuntatalouden kestävyyttä hallitusohjelman mukaisesti. Taloudellisten vaikutusten näkökulmasta työryhmän ehdotuksessa on myönteistä myös se, että lukion oppimäärän laajuus säilyy edelleen kolmena vuotena ja 75 kurssina.

Erityistehtävälukioiden asema

Helsingin kaupunki pitää tärkeänä erityistehtävälukioiden säilyttämistä. Ehdotuksessa erityistehtävälukioiden asema jää epäselväksi. Ehdotuksessa asetukseksi mainitaan erityisen koulutustehtävän saaneen koulutuksen järjestäjän antamaa koulutusta koskeva erityissäännös. Toisaalta ehdotuksen johdanto-osassa todetaan, että lukion tuntijaon muuttuminen valinnaisemmaksi vähentää perusteita erityisen koulutustehtävän myöntämiseen. Helsingin kaupunki toteaa, että mikään esitetyistä tuntijakovaihtoehtoista ei sisällä siinä määrin valinnaisuutta, että se poistaisi erityisen koulutustehtävän saaneiden lukioiden tarvetta Suomessa.

Erityistehtävän mukaiset opinnot ovat tavallisen lukion valinnaisuutta huomattavasti laajemmat ja yleensä ne ovat kokonaan muita opintoja kuin valtakunnallisessa tuntijaossa on mainittu. Erityistehtävälukioissa tarjotaan useita kymmeniä erityistehtävän mukaisia kursseja, joita mikään tavallinen lukio ei valinnaisuudellaan pystyisi korvaamaan. Erityistehtävälukioiden antama opetus ja kasvatus on merkittävää nuoren erityislahjakkuuden kehittymisen kannalta. Monet peruskoululaiset aloittavat esimerkiksi taiteen perusopetuksen koulunsa ulkopuolella musiikkiopistoissa, sanataidekouluissa, kuvataidekouluissa tai teatteritaiteen opinnoissa. Tämä kasvatus jatkuu katkeamatta taidelukioissa. Urheilulukioissa puolestaan moni (huippu)-urheilija suorittaa samanaikaisesti kahta uraa, urheilijan ja opiskelijan. Erityisen tehtävän saaneet lukiot lisäävät myös lukiokoulutuksen vetovoimaisuutta, sillä niihin on joka vuosi runsaasti hakijoita, niiden tulokset ovat hyviä ja opetusjärjestelyt toimivia.

Lausunnon keskeinen sisältö

Työryhmän keskeiset ehdotukset lukiokoulutuksen tavoitteiksi jatko-opintoihin valmentamisesta, yleissivistyksen vahvistamisesta ja opiskelijan kasvamisesta hyväksi, sivistyneeksi ja tasapainoiseksi yhteiskunnan jäseneksi ovat kannatettavia ja oikeansuuntaisia. Työryhmä on tunnistanut yhteiskunnan ja työelämän merkittäviä tulevaisuuden muutoksia Suomessa ja globaalisti sekä pyrkinyt ottamaan niitä huomioon lukiokoulutuksen tavoitteiden ja tuntijaon uudistamisessa.

10.2.2014

Helsingin kaupunki pitää keskeisenä lukiokoulutusta uudistettaessa yleissivistyksen vahvistamista. On hyvä, että ehdotuksessa painotetaan asioiden ymmärtämistä, niiden liittymistä kokonaisuuksiin ja teoreettisen tiedon soveltamista käytäntöön. Taitojen harjoittamisen pitäisi olla osa kaikkien aineiden sisältöjä, jolloin teemaopinnoissa mahdollistuu syvällisemmin tietojen ja taitojen soveltaminen.

Malli C takaa parhaiten opintojen monipuolisuuden. Se antaa opiskelijalle mahdollisuuksia tutustua kaikkiin oppiaineisiin ja ohjaa heidän tulevia aine- ja kurssivalintojaan.

Lukiokoulutusta uudistettaessa olisi ollut tärkeää pohtia lukiolain muuttamista ja purkaa uskonnon ja terveystiedon erityisasema.

Helsingin kaupunki pitää tärkeänä erityistehtävälukioiden säilyttämistä. Ehdotuksessa erityistehtävälukioiden asema jää epäselväksi. Ehdotuksessa asetukseksi mainitaan erityisen koulutustehtävän saaneen koulutuksen järjestäjän antamaa koulutusta koskeva erityissäännös. Toisaalta ehdotuksen johdanto-osassa todetaan, että lukion tuntijaon muuttuminen valinnaisemmaksi vähentää perusteita erityisen koulutustehtävän myöntämiseen. Helsingin kaupunki toteaa, että mikään esitetyistä tuntijakovaihtoehtoista ei sisällä siinä määrin valinnaisuutta, että se poistaisi erityisen koulutustehtävän saaneiden lukioiden tarvetta Suomessa.

Käsittely

Esteelliset: Pilvi Torsti

Vastaehdotus:

Laura Rissanen: Poistetaan kappaleet (6) ja (14) eli seuraavat virkkeet: "Helsingin kaupunki katsoo, että malli C takaa parhaiten opintojen monipuolisuuden. Se turvaa kaikkien nykyisten 18 oppiaineen opinnot vähintään yhden kurssin laajuisesti. Se antaa opiskelijalle mahdollisuuksia tutustua kaikkiin oppiaineisiin ja ohjaa heidän tulevia aine- ja kurssivalintojaan." ja "Malli C takaa parhaiten opintojen monipuolisuuden. Se antaa opiskelijalle mahdollisuuksia tutustua kaikkiin oppiaineisiin ja ohjaa heidän tulevia aine- ja kurssivalintojaan."

Kannattaja: Lasse Männistö

Äänestys

10.2.2014

JAA-ehdotus: Esityksen mukaan

Ei-ehdotus: Poistetaan kappaleet (6) ja (14) eli seuraavat virkkeet: "Helsingin kaupunki katsoo, että malli C takaa parhaiten opintojen monipuolisuuden. Se turvaa kaikkien nykyisten 18 oppiaineen opinnot vähintään yhden kurssin laajuisesti. Se antaa opiskelijalle mahdollisuuksia tutustua kaikkiin oppiaineisiin ja ohjaa heidän tulevia aine- ja kurssivalintojaan." ja "Malli C takaa parhaiten opintojen monipuolisuuden. Se antaa opiskelijalle mahdollisuuksia tutustua kaikkiin oppiaineisiin ja ohjaa heidän tulevia aine- ja kurssivalintojaan."

Jaa-äännet: 8

Tuuli Kousa, Hannu Oskala, Osku Pajamäki, Erkki Perälä, Sirpa Puhakka, Marcus Rantala, Tuomas Rantanen, Tarja Tenkula

Ei-äännet: 5

Juha Hakola, Arja Karhuvaara, Lasse Männistö, Tatu Rauhamäki, Laura Rissanen

Tyhjä: 0

Poissa: 2

Jussi Halla-aho, Pilvi Torsti

Äänin 8 - 5 (2 poissa) kaupunginhallitus hyväksyi esittelijän ehdotuksen.

Esittelijä

apulaiskaupunginjohtaja
Ritva Viljanen

Lisätiedot

Maria Nyfors, kaupunginsihteeri, puhelin: 310 36683
maria.nyfors(a)hel.fi

Otteet

Ote

Opetus- ja kulttuuriministeriö

Otteen liitteet

Muutoksenhakukielto, valmistelu

Pöytäkirja on pidetty yleisesti nähtävänä Helsingin kaupungin kirjaamossa (Pohjoisesplanadi 11-13) 18.02.2014 ja asianosaista koskeva päätös on lähetetty seuraavana arkityöpäivänä pöytäkirjan nähtävänäpitämisestä.

Kaupunginhallitus

10.2.2014

Sj/1

Anna Villeneuve
pöytäkirjanpitäjä

MUUTOKSENHAKUOHJEET

MUUTOKSENHAKUKIELTO

Tähän päätökseen ei saa hakea muutosta, koska päätös koskee asian valmistelua.

Sovellettava lainkohta: Kuntalaki 91 §